

MIELI 2

14. SUKUPUOLI- JA SEKSUAALI-IDENTITEETTI

SUKUPUOLI

- Sukupuoli on monesta tekijästä koostuva monimutkainen kokonaisuus
- **Biologinen sukupuoli**
  - maskuliininen kehityslinja: johtaa yleensä miehelle tyypillisiin kehon piirteisiin
  - feminiininen kehityslinja: johtaa yleensä naisille tyypillisiin kehon piirteisiin
- **Sosiaalinen sukupuoli**
  - yhteiskunnassa eri sukupuoliin liitetyt normit, roolit ja käyttäytymistavat
- **Juridinen sukupuoli**
  - määritellään tyypillisesti syntymässä sukuelinten ulkoisten piirteiden perusteella

SUKUPOOLI

- **Transsukupuolinen:** sukupuoli-identiteetti ei vastaa syntymässä määritettyä sukupuolta (trans = ”eri puolella”)
- **Cis-sukupuolinen:** sukupuoli-identiteetti vastaa syntymässä määritettyä sukupuolta (cis = ”samalla puolella”)
- **Muunsukupuolinen:** kokee olevansa muu kuin mies tai nainen
- **Intersukupuolinen:** ei yksikäsitteisesti määriteltävissä mieheksi tai naiseksi
- **Sukupuoleton:** ei koe olevansa mitään sukupuolta tai sukupuolella ei ole merkitystä
- **Sukupuolittaminen:** oletuksen tekeminen toisen sukupuolesta esim. kehonpiirteiden ja käyttäytymisen perusteella

SUKUPUOLI- JA SEKSUAALI-IDENTITEETTI

- **Sukupuoli-identiteetti:** mitä sukupuolta henkilö kokee olevansa
- **Seksuaali-identiteetti:** ihmisen käsitys omasta seksuaalisuudestaan
  - ei vain seksuaalinen suuntautuminen
  - homon seksuaali-identiteetti voi olla homo, mutta myös esim. aseksuaali

SUKUPUOLI-IDENTITEETIN OSIA

- **Sukupuoli-identiteetti:** mitä sukupuolta olen, miten tyytyväinen olen sukupuoleeni
  - käsitys itsestä: miten haluan toimia ja käyttäytyä
  - käsitys sukupuolistereotyyppioista: miten eri sukupuolien ajatellaan toimivan ja käyttäytyvän
- Ihmiset toteuttavat sukupuoltaan eri tavoin
  - jokaisella on oma suhde omaan sukupuoleensa, oma käsitys itsestä, ja oma ajatus siitä, miten sukupuolistereotyyppioita haluaa toteuttaa
- Sukupuoli-identiteetillä osin biologinen perusta
  - useimmiten varsin muuttumaton
  - ei aina vastaa syntymässä määritettyä sukupuolta

SUKUPUOLIROOLIT JA -NORMIT

- **Sukupuolirooli:** miten tiettyyn sukupuoleen kuuluvat tyypillisesti käyttäytyvät
- **Sukupuolinormi:** millaista käyttäytymistä yhteiskunta odottaa tai vaatii tiettyyn sukupuoleen kuuluvalta
- Opitaan pääosin varhaislapsuudessa sosiaalistumisen myötä
  - lapsi oppii yhdistämään tietyt asiat ja toimintatavat eri sukupuoliin
  - kasvuympäristö usein palkitsee sukupuolinormien mukaisesta käytöksestä
- Länsimaissa opitaan aluksi jäykät sukupuolirollit
  - lapsen käsitteellisen ajattelun kehittyessä n. 6. vuoden iästä alkaen sukupuolirollit muuttuvat sallivammiksi

SEKSUAALI-IDENTITEETTI

- Seksuaalinen suuntautuminen on suuri osa seksuaali-identiteettiä
- Usein jatkumo
  - ei vain hetero-bi-homo/lesbo/muu
  - jos voi vastata olevansa esim. ”enimmäkseen hetero” eikä vain ”hetero tai bi”, moni valitsee enimmäkseen heteron
- Seksuaali-identiteetti muuttuu itsestään, jos on muuttuakseen
- Kaikille ei kehity vakiintunutta seksuaali-identiteettiä